

sobona

Kommunala företagens
arbetsgivarorganisation

PARLÖR

Chaufför inom avfall
och återvinning

Företag

Namn

Telefonnummer

Att lära sig ett nytt språk

Det är ansträngande för hjärnan att lära sig ett nytt språk som vuxen. För när vi lär oss ett nytt språk som vuxna är vi ofta rädda för att prata, eftersom vi kan göra fel och framstå som okunniga.

Men det går inte att lära sig ett nytt språk utan att göra fel. Att lära sig ett nytt språk förutsätter att man gör fel. Det är oundvikligt.

Stöd, tips och trix

Det är viktigt att ha ett bra stöd för att kunna lära sig ett nytt språk. Därför har vi tagit fram den här parlören. Här finns stöd, tips och trix för att arbeta med språk-utveckling på arbetsplatsen.

Använd parlören så här

Den här parlören är ett arbetsmaterial som innehåller vanligt förekommande ord och meningar inom återvinningsbranschen, språkkontrakt, utvecklingsplan, planering av lärande och avstämning.

Använd parlören tillsammans under arbetsdagen. Diskutera utifrån den när ni stöter på ord eller meningar som den handledde inte förstår eller inte kan än.

INNEHÅLL

●	Att vara handledare.....	6
●	Meningar.....	8
●	Ordlista.....	12
●	Att lära ut språk.....	20
●	Självskattning.....	26
●	Språkkontrakt.....	30
●	Utvecklingsplan.....	34
●	Planering av lärande.....	38
●	Avstämning.....	42
○	Digital parlör.....	46

Dina chefer och HR är viktiga som stöd till dig. Men även dina kollegor ansvarar för att den du handleder trivs och blir en del av gemenskapen.

Handleda för lärdom

En individ kan ha en bred grundkompetens men sakna den specifika kompetensen som krävs för ett visst arbete. Här har du som handledare en viktig roll för att stödja lärandeprocessen. Detta innebär i praktiken att hen måste bli medveten om sina starka och svaga sidor för att utveckla sin egen kompetens.

En del av gemenskapen

Varje organisation har sin egen företagskultur. Du behöver ta hänsyn till det i din handledning. Attityder och värderingar kan skilja mellan olika individer och delar i företaget. Ett aktivt arbete med en värdegrund där alla är delaktiga är en framgångsfaktor. Därför behöver du sätta ord på verksamhetens attityder och tydliggöra att diskriminering inte är tillåtet enligt lag.

Genom att den handledde blir medveten om sig själv och arbetsplatsen blir det lättare att sätta ord på kun-

skaperna. Ett aktivt inkluderingsarbete är ett sätt att attrahera och behålla personal. Handledarens uppgifter består av att:

- Ta emot och introducera på arbetsplatsen.
- Beskriva arbetet, visa, instruera och öva.
- Få individen att bli en del i gemenskapen.
- Planera och följa upp.
- Underlätta lärandet.
- Förmedla vad en god arbetsmiljö innebär.
- Dokumentera processen.

Att vara handledare innebär att inspirera och variera uppgifter, utmana och visa "så här gör vi hos oss". En annan viktig del är att skapa trygghet, förtroende och en god grund för samtal.

Fortsätt prata

När vi lär oss ett nytt språk som vuxna är vi oftast rädda att prata eftersom vi kan göra fel och på så sätt framstå som okunniga. Men det går inte att lära sig ett nytt språk utan att göra fel. Handledarskapet sätter fingret på bland annat beteenden, tyst kunskap och företagskultur. Du kan till exempel säga: "Det är okej att säga fel och du kan fråga mig om du inte förstår. Det viktigaste är att du fortsätter prata".

Meningar och ordlista

Du som ska utveckla din svenska kan med fördel skriva ordet eller meningen på ditt modersmål på den orangea linjen.

Har du utfört säkerhetskontroll på bilen?

Tänk på arbetsmiljön. Dra till exempel bara ett kärl i taget på din runda.

Du kommer köra i de centrala delarna av stan i dag. Tänk på att det är smala gator och många människor i rörelse.

Vi på trafikledningen vill informera om att det skett en vattenläcka på Storgatan. Därför kan framkomligheten vara begränsad.

Har du rätt utrustning med dig i dag? Till exempel alla nycklar, brickor, kort och koder som du behöver för att klara dagens körning?

Jag har tömt alla kärl på min runda och skrivit avvikelser på två kärl som var felsorterade.

Gå ner baklänges ur hytten i stället för att hoppa.

Det har kommit två decimeter snö. Så körningen kommer ta lite längre tid än planerat.

Använd alltid föreskriven skyddsutrustning såsom varselkläder, handskar, arbetsskor, hörselskydd, munskydd och hjälm.

Är bilen städad och klar inför i morgon?

A

Alkomätare	[a:l.ko ² mä:tare]	_____
Anläggning	[² a:n.leg.nin]	_____
Avfallshantering	[a:vfal:shante:rin]	_____
Avfallsslag	[a:vfal:ssla:g]	_____
Avfallssortering	[a:vfal:ssär_te:rin]	_____
Avfallstaxa	[² a:vfal:s ² ak:sa]	_____
Avvikelse	[² a:vi:kelse]	_____

B

Baklastare	[ba:k ² as:tare]	_____
Behållare	[behål:are]	_____
Bilfel	[bi:fe:l]	_____
Bom	[bom:]	_____
Bricka	[² brjk:a]	_____
Bränsle	[² bræn:sle]	_____

C

C-körkort	[c- ² çö:rkor_t:]	_____
CE-körkort	[ce- ² çö:rkor_t:]	_____
Chaufför	[² çafö:r]	_____
Container	[con-tej'ner]	_____
Containerbil	[con-tej'nerbi:l]	_____

E

E-behörighet	[e-behö:righet:]	_____
Egendom	[² e.gendom:]	_____

F

Fastighetsnära insamling	[² fäs:tighe:ts ² nä:ra]	_____
	[² in.sam:lin]	_____
Fastighetsnära källsortering	[² fäs:tighe:ts ² nä:ra]	_____
	[² çel:sär_te:rin]	_____
Fettavskiljare	[fet: ² a:vfiljere]	_____
Fordonsdator	[² fö:r_do:ns ² dä:tor]	_____

Fordonspärm *[ˈfɔ:r_do:ns_pär:m]* _____

Fraktionier *[ˈfrakʃo:ner]* _____

Frontlastar-
container *[från:ˈtʰʌs:tarconˈtejˈner]* _____

Frontlastare *[från:ˈtʰʌs:tare]* _____

Färdskrivare *[fä:r_dˈskrj:vare]* _____

G

Grovsoprum *[gro:vˈsɔ:prum:]* _____

Gruppledare *[grup:ˈtʰe:dare]* _____

H

Hydraulik-
system *[ˈhydra_liksyste:m]* _____

I

Insamling *[ˈin:sam:liŋ]* _____

Insamlingsbil *[ˈin:sam:liŋsbi:l]* _____

K

Komprimator *[kâm:prim:ə:tor]* _____

Källsortering *[ˈkæl:sårˈte:rɪŋ]* _____

Kärl *[çä:r_l]* _____

Kärlstege *[çä:r_lˈste:ge]* _____

Körlista *[çö:rˈtʰis:ta]* _____

Körorder *[çö:r_t̩ˈder]* _____

L

Lagkrav *[la:gkra:v]* _____

Lasta *[ˈlʌs:tar]* _____

Lastväxlar-
container *[ˈlʌs:tˈvæk:slarconˈtejˈner]* _____

Lastväxlare *[ˈlʌs:tˈvæk:slare]* _____

Liftdumper *[lifˈtdum:per]* _____

Logistik *[lågisti:k]* _____

Lossa *[ˈlʌs:a]* _____

Lyft *[lyf:t]* _____

M

Maxhöjd	[mak:shöj:d]	_____
Miljöregler	[miljō:rē:gel]	_____
Minireningsverk	[mini:²rē:ningsvär:k]	_____
Mobil toalett	[mobj:i:] [toalet:~]	_____
Motorbroms	[²mō:torbrām:s]	_____
Munstycke	[²mun:styk:e]	_____
Mätarställning	[²mä:tar²stel:nin]	_____

O

Oljeläcka	[²ål:je²lek:a]	_____
-----------	----------------	-------

P

Pumpgrupp	[pum:pgru:p]	_____
Punktering	[puŋ:ktē:rin]	_____

R

Reglage	[reglä:~]	_____
Renhållning	[²rē:nhål:nin]	_____

S

Sanerings- kunskap	[sanē:rings²kun:ska:p]	_____
Service	[sō:rvis]	_____
Slamavskiljare	[slam:²a:vfil:jare]	_____
Slambil	[slam:bi:l]	_____
Slang	[slan:~]	_____
Släp	[slä:p]	_____
Sophantering	[²sō:phante:rin]	_____
Sophämtning	[²sō:p²hēmt:nin]	_____
Sopnedkast	[²sō:p²nē:dka:st]	_____
Sopor	[²sō:por]	_____
Soprum	[²sō:prum:~]	_____

ORDLISTA

Spill	[spil:]	_____
Spolbil	[²spo:lbil:]	_____
Spolgrop	[²spo:lgro:p]	_____
Säck	[sek:]	_____
Säkerhets- bedömning	[²sä:kerhe:tsbedöm:nin]	_____
Säkerhets- föreskrift	[²sä:kerhe:ts²fö:reskrif:t]	_____
Säkerhets- kontroll	[²sä:kerhe:tskånträ:l]	_____
T		
Tagg	[tag:]	_____
Tippa	[²tip:a]	_____
Trafikledning	[trafi:k²le:dni:n]	_____
Trafiksituation	[trafi:ksitua[ç:n]	_____
Trafiksäkert	[trafi:ksä:ker_t]	_____
Tredje man	[²tre:dje] [man:]	_____

ORDLISTA

Tung lastbil	[tuŋ:] [²[as:tbil:]	_____
Tungt släp	[tuŋ:t] [slä:p]	_____
Tvätt	[tvet:]	_____
Täck	[tek:a]	_____
Täckt container	[tek:t] [con-tej'ner]	_____
Töm	[tøm:a]	_____
V		
Vajersystem	[vaj:ersyste:m]	_____
Våkort	[vå:gkär_t:]	_____
Vätska	[²vet:ska]	_____
Ö		
Öppen container	[²öp:en] [con-tej'ner]	_____

Du som handledare kommer vara otroligt viktig för den som du handleder. Genom att samtala och knyta an till individen du handleder, ökar chanserna till språkutveckling.

Motivation är A och O

Motivation är viktigt för att lära sig ett nytt språk. Därför ska du uppmuntra de naturliga drivkrafterna hos individen du handleder.

Tips vid möten

Skapa förförståelse inför möten när den handledde deltar. Det kan handla om att hen får filmer, bilder, eller ordlistor i förväg. Prata med den handledde om vad mötet kommer handla om. Diskutera gärna efteråt.

Tips vid instruktioner

Be den handledde förklara, upprepa eller bolla tillbaka efter instruktionen. Ge enskilda instruktioner i stället för i grupp om du har flera nya medarbetare.

- Visa att du uppskattar att den handledde vågar fråga.
- Tänk på att förklara uttryck och metaforer (uttryck och bildligt språk där det inte går att räkna ut den faktiska betydelsen).
- Använd bilder, illustrationer eller filmer. Tankekartor, tidslinjer och blockscheman är också värdefulla. Bildgoogla och använd ordböcker.
- Gör ett eget lexikon.
- Ge tid för att tänka igenom och formulera.
- Läs tillsammans eller var och en. Diskutera hur ni uppfattat budskap och svåra ord.
- Gör uppgifter tillsammans i par eller gruppvis. Tänk på tempo och talutrymme.
- Prata om ordens betydelser. Ett exempel är framsteg, framgång, framföra, framförhållning, framtid, framåtanda och framkasta. Diskutera "fram" i betydelsen "riktning" eller i betydelsen "det som ännu inte hänt".

Bra förhållningssätt som handledare

- Tala tydligt i lugnt tempo.
- Artikulera.
- Använd ditt kroppsspråk och gestikulera.

- Använd bilder och annat visuellt stöd.
- Skapa ett stöttande klimat.
- Ge tid eftersom stress är en av språkets värsta fiender.

Hjärnan vill ha repetition och kontraster

Hjärnan letar efter mönster. I språket hittar den det genom repetition och kontrast. För att para ihop rätt ord med rätt föremål eller begrepp behöver ord upprepas i olika sammanhang.

Regeln om tre

För att snappa upp och lära sig förstå ett ord behöver man i genomsnitt höra det cirka tre gånger. Upprepa det nya ordet i tre olika meningar: "Detta är en flygel. Flygeln liknar ett piano men är större. Har du provat att spela flygel någon gång?"

Regeln om sju

För att få in ordet i ditt aktiva ordförråd och göra det till ditt, behöver du prova/säga/använda det cirka sju gånger.

Att förstå jobbet – och inte språket

Att förstå innebär olika saker beroende på vad du avser: uppgiftsförståelse, situationsförståelse eller språkförståelse. Det är fullt möjligt att förstå sammanhang, uppdrag eller uppgift utan att förstå språket. Det är på samma sätt möjligt att ha språkförståelse och kunna tolka det som sägs, men inte förstå uppgiften som ska lösas.

Din intelligenta medarbetare

Brister i språkförståelse är inte detsamma som brister i kognitiv förståelse. Många som är nya i ett språk vittnar om att de blir betraktade som mindre intelligenta av de som behärskar språket. Det är naturligtvis förödande för självförtroende, motivation och självbild.

Varmt för dig – kallt för mig

Olika referensramar kan påverka språkförståelsen. Hur du förstår begreppen "värmebölja" eller "ösregn" är beroende av de klimat du har erfarenhet av. Förståelsen av begreppet "delaktighet" beror på vilken kultur du upplevt tidigare. Synen på auktoriteter eller hierarkier kan påverka hur man själv vågar ta för sig i samvaro med andra.

Strategier för att hitta varandra

"Tänk om vi inte förstår varandra – så jobbigt, så pinsamt, så obekvämt!" Det är okej och helt naturligt att känna så. Ta med dig några strategier:

- Det är inte farligt.
- Ta det lugnt!
- Försök igen eller med andra ord.
- Använd bilder eller annat visuellt stöd.
- Visa, rita och gestikulera.
- Skratta tillsammans när ni kör fast.

Visa alltid att du vill förstå och att det är viktigt för dig att lyssna på vad den handledde har att säga.

Fråga och diskutera

- ... Hur vill du att jag gör om språket blir fel? Ska jag spegla dig? Vill du att jag rättar?
- ... Vill du att jag "fyller i" om du letar efter ord?
- ... Hur lär du dig bäst?
- ... Hur vill du ha återkoppling från mig?
- ... Hur vill du få hjälp av mig?
- ... När pratar vi om hur vi arbetar tillsammans?
- ... Vad kan jag göra för att underlätta för dig?

Självskattning

Hur definierar vi att någon kan svenska? Är det att vi förstår när vi lyssnar till språket? Eller är det när vi kan tala språket? Vilken nivå är du på?

Det finns inga genvägar eller hemligheter som gör att en individ kan lära sig ett nytt språk. Att handlar om att träna och lägga ner den tid som behövs.

Hur lång tid tar det?

Om du vill bli vältränad räcker det inte med att bara gå till gymmet. Väl där måste du även ta i och bli svettig. Det behövs ingen personlig tränare (PT) för att göra det, men det underlättar med en PT. För hen hjälper dig hålla koll på din teknik och kan föreslå de mest effektiva övningarna för dig. Men framför allt får en bra PT dig att kämpa och verkligen ta i. När PT:n ser att du orkar lägger hen på extra motstånd eller vikt och motiverar dig att göra ett par extra repetitioner. Det finns inga genvägar eller hemligheter. Det gäller att göra de jobbiga och nödvändiga övningarna. Ju jobbigare desto effektivare. Att lära sig ett språk fungerar på exakt samma sätt.

Tidsangivelserna i tabellen på kommande sidor visar hur lång tid det tar i snitt för en vuxen individ med studievana att nå de olika nivåerna. Tiden avser fokuserad studietid.

C1**JAG KAN FORMULERA IDÉER OCH ÅSIKTER
MED VISS PRECISION**

Jag kan producera tydlig, välstrukturerad och detaljerad text om komplexa ämnen. Jag kan beskriva komplicerade ämnen med olika sidoteman och anknytningar.

900 timmar**C2****JAG KAN SKRIVA KLAR OCH FLYTANDE TEXT
I EN STIL SOM PASSAR TILLFÄLLET**

Jag kan uttrycka mig spontant och precist på flytande svenska. Jag kan särskilja fina nyanser av olika betydelser i komplexa språksituationer.

1200 timmar**B1****JAG KAN FÖRSTÅ HUVUDINNEHÅLLET
I TYDLIGT STANDARDTAL**

Jag kan förklara erfarenheter, händelser, drömmar och förhoppningar. Jag kan kortfattat förklara skäl, åsikter och planer.

400 timmar**B2****JAG KAN TA AKTIV DEL I DISKUSSIONER
OM VÄLKÄNDA ÄMNINGEN**

Jag kan producera tydlig detaljerad text om många ämnen. Jag kan förklara min synvinkel kring en aktuell fråga, utifrån fördelar och nackdelar med olika alternativ.

600 timmar**A1****JAG KAN FÖRSTÅ VANLIGA NAMN, ORD
OCH MYCKET ENKLA MENINGAR**

Jag kan presentera mig själv och andra. Jag kan svara på frågor kring var jag bor, människor jag känner och saker jag har. Jag kan skriva korta enkla meddelanden.

100 timmar**A2****JAG KAN LÄSA MYCKET KORTA
OCH ENKLA TEXTER**

Jag kan förstå och säga meningar, ord och vanligt förekommande uttryck som gäller mig, familjen och min direkta omgivning.

200 timmar

Språkkontrakt

Fyll i språkkontraktet tillsammans.
Därmed skapar ni samsyn och struktur
för hur språkutvecklingen ska gå till.

DEN HANDELDDE

Namn	
------	--

SPRÅKKUNSKAPER

Svenska																				
---------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Engelska																				
----------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Nyborjare

Flytande

Modersmål

MÅLSÄTTNING

Svenska																				
---------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Nyborjare

Flytande

HUR VILL DU ATT VI GÖR OM DET BLIR FEL?

	Ja	Nej
Upprepar de ord du säger fel i en lite annan mening?		
Rättar direkt i samtalet?		
Rättar efter samtalet?		
"Fyller i" om du letar efter ord?		

HANDLEDAREN

Namn

SPRÅKKUNSKAPER

Svenska

Engelska

Nyborjare

Flytande

Modersmal

PLAN FOR FEEDBACK MELLAN DEN HANLEDEDE OCH HANLEDAREN. NAR, VAR OCH HUR?

JOBBIGASTE SPRAKLIGA SITUATIONERNA PA JOBBET

VAD KAN VI GORA FOR ATT UNDERLATTAS?

KALLOR FOR ATT STUDERA YRKESPRAK PA EGEN HAND

OVRIGA VERKTYG ATT JOBBA MED

Utvecklingsplan

Fyll i utvecklingsplanen tillsammans. Denna fokuserar på vad den hand-
ledde bör utveckla och fokusera på för
att fortsätta växa framöver.

NULÄGE

Titel	
Roll på företaget	

PRIMÄRA ARBETSUPPGIFTER

FRÄMSTA STYRKOR

1	
2	
3	

FÖRBÄTTRINGSOMRÅDEN

1	
2	
3	

MÅL

STEG PÅ VÄGEN TILL MÅLET

Nio månader	
Två år	
Fem år	

HANDLINGSPLAN (VÄGEN TILL MÅLET...)

Kunskapsområden	Metod
	Handledning Kurs Självstudier Internutbildning Litteratur Annat

KUNSKAPSKÄLLOR

Böcker att läsa	
Bloggar att följa	
Föredrag på internet <i>Tex YouTube eller TED.com</i>	
Personer att prata med	
Konferenser	

Planering av lärande

Fyll i planeringen av lärande tillsammans. Utgå från den handleddes behov och situation. Ge fortlöpande återkoppling.

ÖVERGRIPANDE MÅL

1	
2	
3	

VIKTIGA DATUM/MILSTOLPAR

Händelse	Datum

LÄROMOMENT OCH UTVÄRDERING

-- Neutralt ++

DAGLIGA UPPGIFTER

Aktivitet	M	T	O	T	F	L	S

VECKOPLANERING

M	
T	
O	
T	
F	
L	
S	

Avstämning

Fyll i avstämningen tillsammans. Vad har gått bra? Hur kan ni göra för att språkutvecklingen blir ännu bättre framöver?

VAD ÄR DU MEST STOLT ÖVER DEN HÄR VECKAN?

1	
2	
3	

VAD GICK MINDRE BRA DEN HÄR VECKAN?

HADE DU RÄTT FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR ATT UPPNÅ DINA MÅL?

Tid	
Mandat	
Verktyg	
Budget	

**VAD LÄRDE DU DIG AV DET SOM GÅTT BRA
RESPEKTIVE MINDRE BRA?**

HUR LIGGER VI TILL?

Projekt och aktiviteter	Status

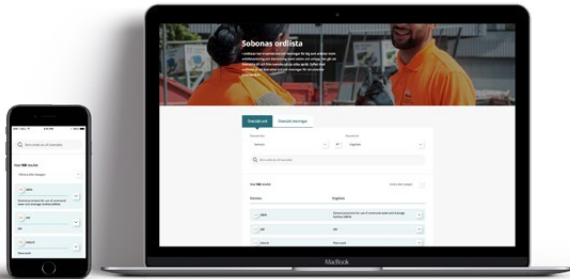
Efter Före

**HUR HAR DU FÖREGÅTT MED GOTT EXEMPEL
GÄLLANDE KÄRNVÅRDEN OCH FÖRETAGSKULTUR?**

1	
2	
3	

KOMMANDE VECKA

Fokus/aktivitet	Mål
1	
2	
3	
4	
5	

www.sobona.se/enklarevag

Sobons språkparlör

Sobona har tagit fram en språkparlör för avfallshandling och återvinning samt vatten och avlopp. Den är ett stöd och ett verktyg som underlättar för kommunikation på arbetsplatsen. Den bidrar också till språkutveckling för individer som inte har svenska som modersmål.

Språkparlören innehåller ord och meningar, utbildningsfilmer med tips och trix kring språkutveckling och språkkontrakt på åtta språk. Orden, meningarna och språkkontrakten finns på arabiska, dari (afghansk persiska), engelska, farsi (persiska), franska, somaliska, svenska och tigrinja.

Lycka till med språkutvecklingen!

MED FINANSIERING FRÅN
**tillväxt
verket**

SOBONA - KOMMUNALA FÖRETAGENS ARBETSGIVARORGANISATION

Sobona är de kommunala företagens arbetsgivarorganisation. Vi tecknar kollektivavtal, stödjer medlemmarna i arbetsgivarfrågor och opinionsbildar för att stärka de kommunala företagen.

Vi bidrar till att medlemmarna blir mer attraktiva arbetsgivare och får de bästa förutsättningarna för att skapa affärsmässig samhällsnytta. Med arbetsgivarfrågorna på plats kan våra medlemmar fokusera på sitt uppdrag: Att agera långsiktigt och se till att kommunernas och regionernas resurser används effektivt. Vår vision är ett hållbart samhälle präglat av utveckling och tillit.